

Skötselplan för Hålvattsmyrornas naturreservat

(3 bilagor)

1. Syfte med säkerställande och skötsel
2. Beskrivning av reservatet
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Allmän beskrivning av reservatet
 - 2.3 Natura 2000
3. Indelning i skötselområden
 - 3.1 Våtmarker med fri utveckling
 - 3.2 Skog med fri utveckling
4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden
 - 4.1 Våtmarker med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Åtgärder
 - 4.2 Skog med fri utveckling
 - 4.2.1 Kvalitetsmål
 - 4.2.2 Åtgärder
5. Brand
6. Friluftsliv
 - 6.1 Anläggningar och information för friluftslivet
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Åtgärder
7. Nyttjanderätter
8. Utmärkning
9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder
10. Tillsyn, uppföljning och dokumentation

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över vegetationstyper
3. Karta över anläggningar

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det primära syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrområde med intilliggande naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört inom reservatet. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

2. Beskrivning av reservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Hålvattsmyrorna	
Skyddsform	Naturreservat nr: 2402158 Natura 2000-id: SE0810447	
Kommun	Umeå	
Läge	6 km SV Botsmark, Topografisk karta 21K NV, ekonomiska kartor 21K 5c, 6c. Koordinater i rikets nät: 1711700, 7129200.	
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden	
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta	
Fastighet	Björnkälen 2:3	
Markägare	Staten genom Naturvårdsfonden	
Förvaltare	Länsstyrelsen	
Totalareal	170 ha	
Areal produktiv skog	91 ha	
- vatten	0 ha	
- skyddad prod. skog	91 ha	
Naturtyper	sumptallskog av ristyp (2.1.1.3)*	11 ha
	tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)*	22 ha
	granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)*	33 ha
	* avser klassificering enligt sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)*	26 ha
"Vegetationstyper i Norden"	tallmosse av ristyp (3.1.1.3)*	5 ha

Datum
2006-11-13

Beteckning
511-14724-2004

(1994)	tallkärr av klotstarttyp (3.2.1.1)*	5 ha
Naturtyper forts.	fastmattekärr av tuvsäv-S.papillosum-compactumtyp (3.2.3.1.b)*	7 ha
	fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vitmosstyp (3.2.3.2)*	20 ha
	Fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vitbrunmosstyp (3.3.2.1)*	25 ha
	mjukmattekärr av starr-vitmossbrunmosstyp (3.3.3.1)*	5 ha
	lösbottnkärr av intermediär typ (3.3.3.4)*	4 ha
	lösbottnkärr av rik mossfattig typ (3.4.3.3)*	5 ha
	lösbottnkärr av oligotrof typ (3.2.4.2)*	2 ha

2.2 Allmän beskrivning av området

Naturreservatet ligger i ett flackt, myrrikt landskap ca 6 km SV om Botsmark. Hela området sluttar tydligt åt öster och höjden ligger mellan 200 och 250 meter över havet. Från reservatet har man utblickar mot kalottberget Högen i nordost och Hålvattsliden i sydväst. Området karakteriseras av öppna eller glest tallbevuxna våtmarker; Hålvattsmyrorna i centrala och södra delen av området och Västra Storänget i norra delen. Mellan Västra Storänget och Hålvattsmyrorna rinner Hålvattsbäcken, som avvattnar Furunässjön österut genom området. Den lilla Lillbäcken berör sydöstra delen av reservatet.

Berggrunden utgörs i mitten av reservatet av ett stråk från nordost mot sydväst, bestående av de äldsta Svekokarelska graniterna, "urgraniter". De har tonalitisk till granodioritisk sammansättning. Detta stråk omges på båda sidor av den i regionen dominerande "kustgnejsen", bestående av metagråvacka och skiffrar.

De lösa avlagringarna inom reservatet är intressanta och präglas av att området ligger precis nedanför, och öster om, en tydligt markerad högsta kustlinje, som löper i nord-sydlig riktning. Reservatet ligger på moränmark, i direkt anslutning till de svallsediment som avsatts nedanför den tydligt markerade HK-linjen. Furunässjön, omedelbart nordväst om reservatet, är utformad som ett proximalt tråg.

Reservatets myrar ingår som klass 1-objekt, myrar med mycket högt naturvärde, i länets våtmarksinventering (objekt 21K5C03). Myrarna består av öppna eller glest tallbevuxna soligena kärr som sluttar tydligt åt öster. I området finns också välutbildade strängflarkkärr. Båda kärrtyperna är ovanliga i låglandet. Strängflarkkärren har vackra system av flarkgölar och lösbottnflarkar som ligger tydligt terrasserade i slutningarna. I några av flarksystemen förekommer utfällningar av järnockra som ger vattnet en tydlig röd färg. Kärren skiljs åt av skogsriddar och vattendrag.

Myrarnas växtlighet präglas av blåtåtelddominerade fastmattekärr av intermediär eller rik typ. Vid sidan om blåtåtel är tuvsäv en vanlig karaktärsart. I fastmattorna växer bladvass, björnbrödd, dvärglumner, brudsporre och brakved, vilket visar på goda näringsförhållanden. I mosaik med de blåtåtelddominerade fastmattekärrarna förekommer intermediära och rika flarkar med bla vitstarr, dytåg och korvskorpionmossa samt mindre flarkgölsystem.

Skogen som angränsar till myrarna är gammal och delvis naturskogsartad. Runt Västra Storänget växer äldre grandominerad barrblandskog. Blåbärsris dominerar men i kantzonen mot myren växer bla kranshakmossa, liljekonvalj och torta. Längs Hålvattsbäcken växer frodig gransumpskog som växelsvis domineras av blåbärsris och högvuxna ormbunkar. Här växer bla ormbär, örnbärken, liljekonvalj och brakved. Många granar intill bäcken är grova och det finns spridda lågor och torrträd av gran i skogen. I kantzonerna mot Västra Storänget innehåller sumpgranskogen rikligt med grov glasbjörk och markvegetationen domineras helt av blåtåtel och brunrör. Sannolikt har slåtter eller bete tidigare förekommit i detta område.

I reservatets mellersta och södra delar överväger äldre talldominerade skogar. Ofta är det diffusa övergångszoner mellan den talldominerade barrblandskogen på fastmarken och våtmarkens sumptallskogar, tallkärr och tallmossar. Plockhuggning har förekommit i hela området, men merparten av områdets äldre skogar har berörts av avverkningar i begränsad omfattning under de senaste 30-50 åren. Inom mindre delar av skogsmarken har mer omfattande avverkningar skett. I reservatets östra del finns några mindre ytor med slutavverkad tallskog med kvarlämnade fröträd och en knappt 10-årig förnygring av tall. En av dessa förnygringsytor brändes av Holmen Skog 1995. I sydvästra delen av reservatet finns ett område med unga lövrika blandskogsbestånd med glasbjörk, tall och gran.

Följande noteringar av skogslevande rödlistade arter och sinalarter har gjorts i området (hotkategori anges inom parentes); Vedtrappmossa (NT), ullticka, tallticka, doftskinn (NT), kortskaftad ärgspik, violettgrå tagellav (NT), brunpudrad nållav (NT), skorpigelälv (NT) och vulkanlav (DD).

Det finns inga kända formlämningar inom reservatet. Strax utanför reservatet, nära Hålvattsbäckens utlopp från Furunässjön, finns kvarnlämningar bestående av två dammar och en kvarnbyggnad med välbevarad inredning. Inom reservatet finns ett par helt förfallna hölador som vittnar om att slåtter tidigare har förekommit ute på myrarna. Gamla spänger korsar de blötaste kärrarna.

2.3 Natura 2000

Området har av regeringen föreslagits ingå i Natura 2000, den europeiska unionens Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *västlig taiga* (9010) 77 ha, *Aapamyrrar* (7310) 77 ha och *rikkärr* (7230) 5 ha. Följande arter som finns upptagna i habitatdirektivet

samt i Fågeldirektivets (Rådets direktiv 79/409/EEG) annex 1 har noterats inom reservatet:), grönben (Tringa glareola), järpe (Bonasa bonasia), orre (Tetrao tetrix tetrix), tjäder (Tetrao urogallus), tretåig hackspett (Picoides tridactylus), spillkråka (Dryocopus martius) och pärluggla (Aegolius funereus).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik och skötselbehov (se bilaga 1).

3.1 Våtmarker med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla reservatets våtmarker. Våtmarkerna utgörs främst av öppna myrar, men det förekommer också trädklädda kärr och övergångszoner mot intilliggande tall- och gransumpskogar. Våtmarkerna har i allt väsentligt en ostörd hydrologi. Längre tillbaka har myrarna utnyttjats för slätter.

3.2 Skog med fri utveckling

Skötselområdet omfattar all skogsmark i reservatet. Merparten av skogen är äldre, delvis naturskogsartade gran- eller talldominerade barrskogar. Spår av skogsbrand förekommer mycket sparsamt. Avverkningsspår finns i måttlig omfattning i hela området. Skogsmarken innehåller ett brett spektrum av skogstyper från frisk tallskog, sumptallskog, barrblandskog, frisk granskog och sumpgranskog. Sumpgranskogen har bitvis ett mycket stort inslag av björk.

Inom östra delen av området finns några ytor med avverkad tallskog med kvarstående fröträd och knappt 10-årig plantskog av tall. En av ytorna hyggesbrändes 1995 av den tidigare markägaren Holmen Skog. I sydvästra delen av reservatet finns ett område med unga, lövrika blandskogsbestånd med glasbjörk, tall och gran.

4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs generell inriktning av skötseln, kvalitetsmål, skötselplan samt skötsel- och restaureringsåtgärder med avseende på skötselområden.

4.1 Våtmarker med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Reservatets myrar och tjärnar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

4.1.2 Åtgärder

Inga åtgärder behöver vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen ska uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

4.2 Skog med fri utveckling

Skogen ska lämnas att utvecklas fritt vilket för merparten av skogsmarken innebär att inga aktiva skötselåtgärder ska vidtas.

4.2.1 Kvalitetsmål

Områdets skogar ska genom frånvaro av mänsklig påverkan på sikt få utvecklas till urskogsartade skogar av brandrefugial karaktär, med ett betydande inslag av död ved. Fri utveckling innebär att naturliga processer, så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen, ska tillåtas fortgå utan mänsklig påverkan. Vid spontan skogsbrand kan skogarna tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret medger/bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt, se kapitel 5 om brand nedan. Andelen död ved av det totala vedförrådet döda och levande träd ska öka för att på sikt uppgå till minst 25 %, som ett genomsnitt i tid och rum.

4.2.2 Åtgärder

Inga åtgärder ska vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

5. Brand

Under denna rubrik behandlas generella riktlinjer för bekämpning av spontant uppkommen brand. Inom reservatet ska gälla att om skogsbrand uppkommer spontant ska den bekämpas om det finns risk att elden sprids utanför reservatets gränser. Eventuell brandbekämpning inom reservatet ska ske med så skonsamma metoder som möjligt. Om brandens spridning inom reservatet begränsas av naturliga hinder så som myrar, sumpskogar eller hyggen och risken för ohejdad spridning och skador på människor eller egendom bedöms som liten bör inte brandbekämpning sättas in. Denna bedömning måste naturligtvis göras av Brandförsvaret i det enskilda fallet.

6. Friluftsliv

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Området förväntas komma att nyttjas för friluftsliv i måttlig utsträckning.

6.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Inga särskilda anordningar iordningställs för friluftslivet i området.

6.1.1 Kvalitetsmål

Området nås lätt via den skogsbilväg som utgör reservatets gräns i norr och öster. Det går bra att parkera på flera platser längs skogsbilvägen. Vid vändplanen vid skogsbilvägens ände placeras en informationstavla i A3-format, se bilaga 3.

6.1.2 Åtgärder

Montering av informationsskylt i A3-format, se bilaga 3. Vägvisning till reservatet bör ske från vägen mellan Mickelsträsk och Botsmark.

7. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas enligt gällande jaktlagstiftning samt i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Jakträtten arrenderas av den tidigare markägaren Holmen Skog. Reservatsföreskrifterna utgör inte hinder för normalt underhåll av den väg som utgör reservatets gräns i norr och öster. Reservatet gränsar till en kraftledningsgata i den västra delen.

8. Utmärkning

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärder	När	Var	Prioritet
Informationstavla 1 st	2007	Vid skogsbilvägens vändplan	1

10. Tillsyn, uppföljning, och dokumentation

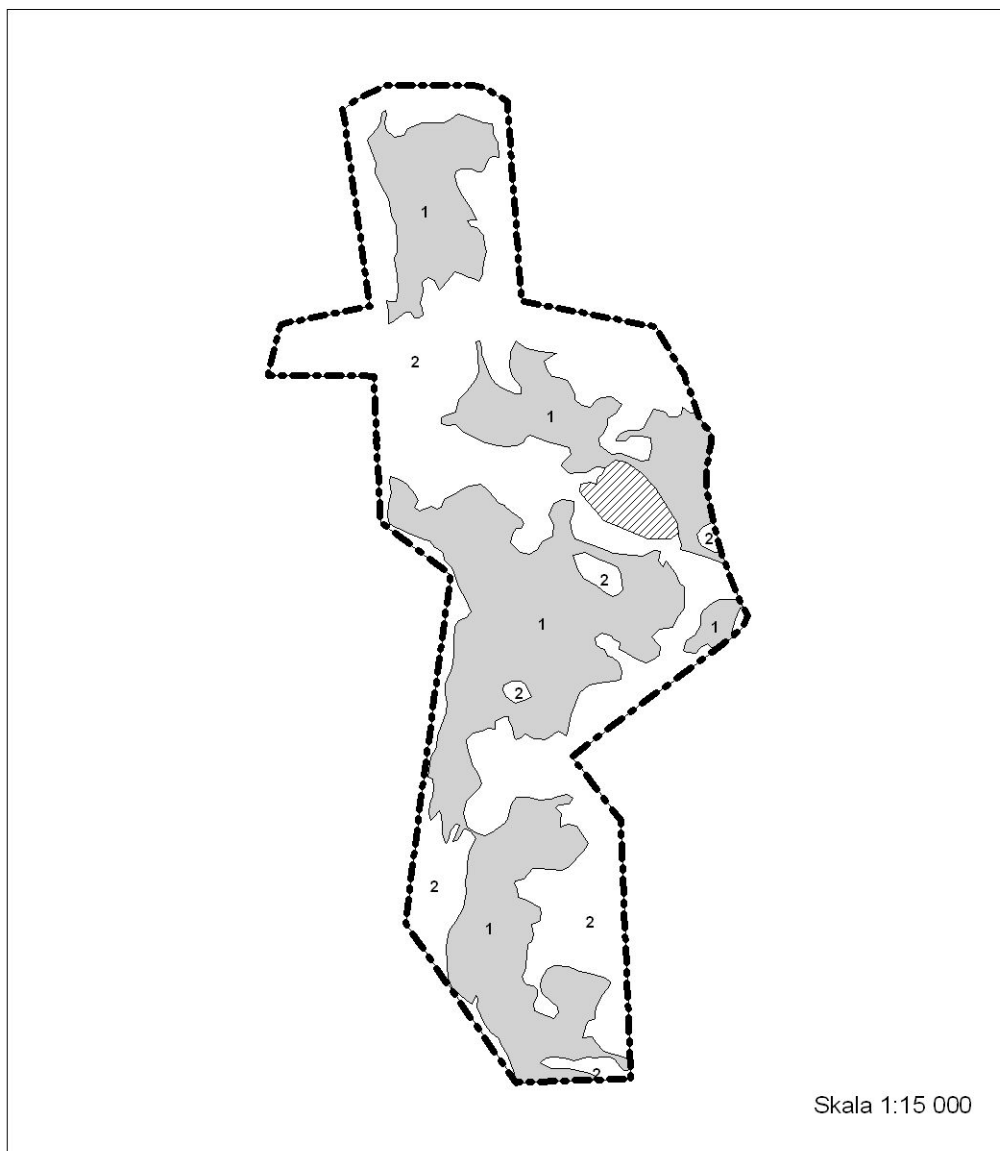
Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även anläggningar, utmärkning och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra långsiktig uppföljning. Vidare ska kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 – områden håller på att utarbetas. Denna kommer sedan att ligga som grund för hur uppföljningen kommer att se ut.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Datum
2006-11-13

Beteckning
511-14724-2004

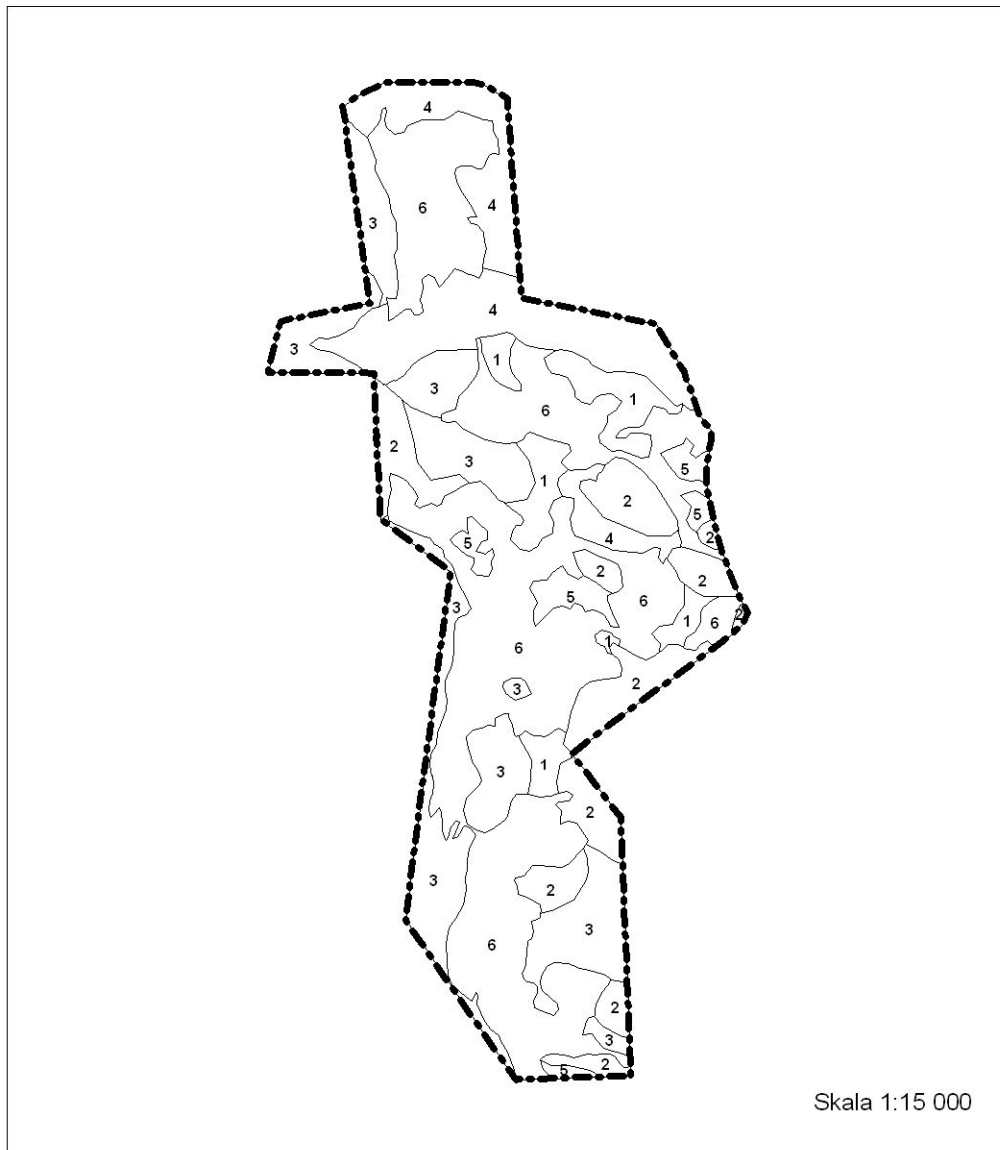
Bilaga 1. Karta över skötselområden, tillhörande Skötselplan för Hålvattsmyrornas naturreservat.
Dnr 511-14724-2004

1. Våtmarker med fri utveckling
2. Skog med fri utveckling

 Hyggesbränna från 1995

Datum
2006-11-13

Beteckning
511-14724-2004

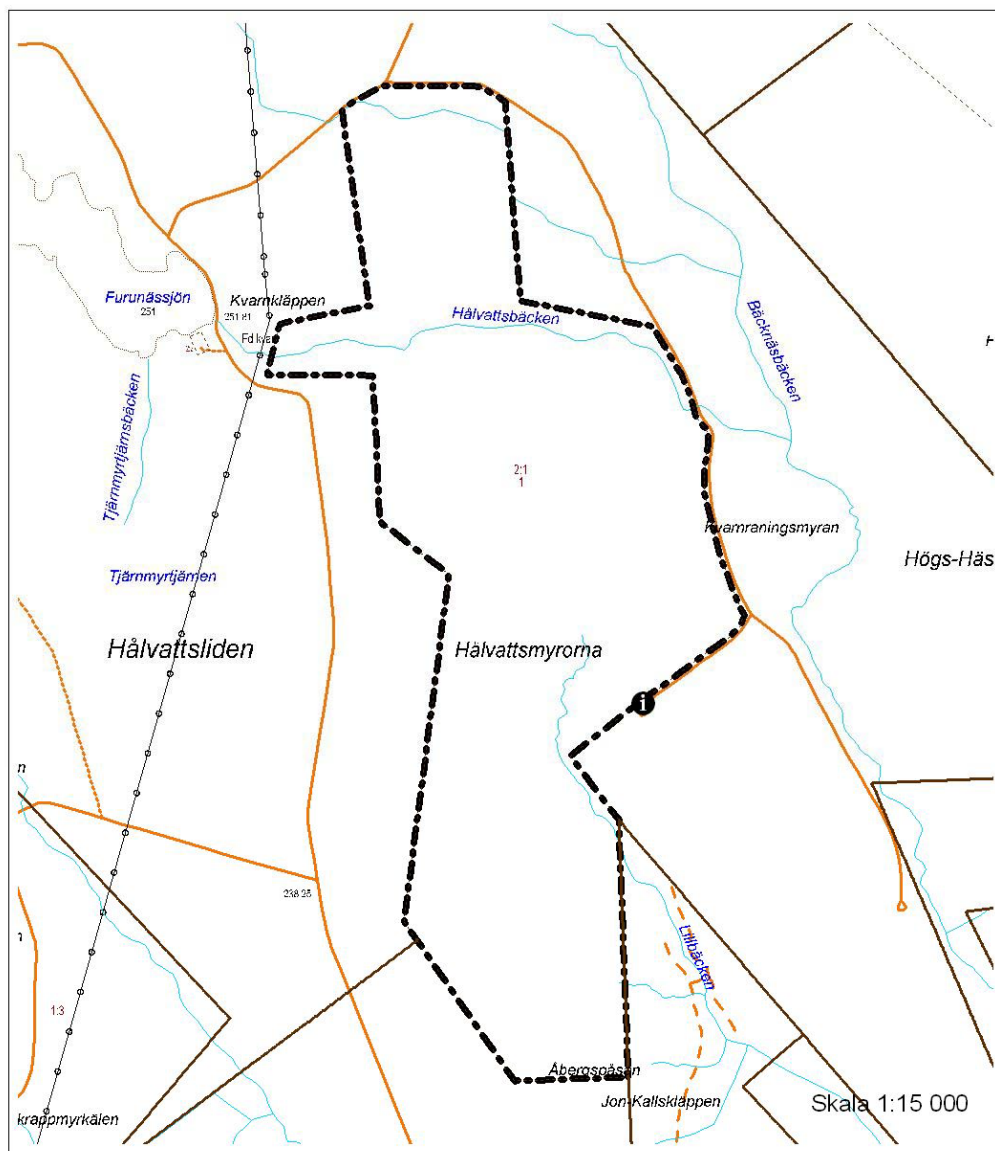

Bilaga 2. Karta över naturtyper, tillhörande Skötselplan för Hålvattsmyrornas naturreservat.
Dnr 511-14724-2004

1. Sumptallskog av ristyp	- Fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vitmosstyp
2. Tallskog av lingonristyp	- Fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vit-brunmosstyp
3. Granskog av blåbärsristyp	- Mjukmattekärr av starr-vitmoss-brunmosstyp
4. Sumpgranskog av ristyp	- Lösbottenkärr av intermediär typ
5. Talkkärr av klotstartyp	- Lösbottenkärr av rik mossfattig typ
6. Övrig våtmarksvegetation	- Lösbottenkärr av oligotrof typ
- Tallmosse av ristyp	
- Fastmattekärr av tuvsäv-S.papillosum-compactumtyp	

Datum
2006-11-13

Beteckning
511-14724-2004

Bilaga 3. Karta över anläggningar, tillhörande Skötselplan för Hålvattsmyrornas naturreservat. Dnr 511-14724-2004

i Plats för informationstavla